

[Undervisningsministeren]

fremmede over for at skulle sidde på skolebænken i alt for lang tid ad gangen. Det er den fleksibilitet, der også er værdifuld ved denne lovgivning, og som jeg mener vi har bevaret, selv om vi har åbnet muligheden for de 40 uger.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

14) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 104:

Forslag til folketingsbeslutning om opfordring til at trække aktstykke nr. 320 om ydelse af et statslån på 1,0 mia. kr. til Færøerne tilbage fra Finansudvalget.

Af Kim Behnke (FP) m.fl.
(Fremsat 16/6 93).

Forslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Finansministeren (Lykketoft):**

Jeg skal indstille, at man ikke støtter Fremskridtspartiets forslag om at trække aktstykke nr. 320 tilbage.

Det hænger sammen med, at den løsning, vi nu har fundet på Færøernes problemer, er den første mere langsigtede løsning, der har været foreslået. Vi har i et par omgange – den forrige regering og den nuværende regering – været nødt til at agere i paniksituationer, fordi pengevæsenet på Færøerne er blevet meget ustabil som følge af den økonomiske krise, der har slået så hårdt igennem i det færøske samfund.

Vi skal tænke på, at vi taler om et samfund, hvor der har været et fald i bruttonationalpro-

duktet på 40 pct. inden for en meget kort periode. Jeg tror ikke, man kan finde noget tilsvarende vest for det gamle Jerntæppe. Hvis man skal foretage sammenligninger, skal det i virkeligheden være med det fald i realindkomsterne, der er sket f.eks. i de baltiske lande i forbindelse med omvæltningen af det gamle Sovjetunionen.

Det er klart, at uanset hvordan man vil fordele skyld og ansvar for fortiden, hvor man godt kan se i bagklogskabens klare lys, at låntagningen har været omfattende, også for omfattende, i det færøske samfund, kan ingen af os tillade sig at se bort fra, at en del af rigsfællesskabet som følge af krisen i fiskeriet – et erhverv, som de er dybt, dybt afhængige af på Færøerne – er uendelig hårdt ramt af den økonomiske nedtur. Vi har en forpligtelse, om ikke andet så en moralsk forpligtelse, til at hjælpe det færøske samfund til selv at løse disse problemer gennem strukturreformer i erhvervslivet og i anden lovgivning, som man er i fuld gang med at iværksætte, dels fra finansieringsfondens side, dels fra det færøske landsstyres side.

Det, vi har lagt frem i aktstykket, er en udmåntning af en aftale, økonomiministeren og jeg havde lejlighed til at indgå med Færøernes landsstyre den 28. maj, en aftale, som jeg mener giver det nødvendige pusterum for Færøerne til de strukturreformer, de skal gennemføre: smertefulde, omfattende og nødvendigvis strækkende sig over en lidt længere periode.

Man kan ikke komme med bare et minimum af indsigt i nationaløkonomiske sammenhænge og forlange, at det færøske landsstyre i den nuværende situation her og nu i 1993 skal være i stand til at skabe balance på et statsbudget med den udvikling, der har været i realindkomst, i beskæftigelse osv. Vi ville aldrig stille et sådant krav til os selv, og derfor kan vi heller ikke med rimelighed stille det til Færøerne.

Derfor skal jeg meget indtrængende opfordre til, at aktstykket vender tilbage til Finansudvalget og bliver tiltrådt. Jeg tror, det er det eneste rimelige, reelle, fair, når vi inden for rigsfællesskabet på en fornuftig måde mere langsigtet skal løse de problemer, Færøerne har.

Poul Nielson (S):

Socialdemokratiet ser den aftale, der blev

[Poul Nielson]

indgået den 28. maj mellem regeringen og det færøske landsstyre, som noget, der ganske enkelt er nødvendigt at gøre, og i konsekvens deraf vil vi naturligvis stemme imod dette beslutningsforslag, og vi vil henstille, at aktstykket kan komme tilbage til videre behandling og vedtagelse i Finansudvalget så hurtigt som muligt. Af samme grund ser vi heller ikke noget behov for udvalgsbehandling.

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Det Konservative Folkeparti erkender sit ansvar over for rigsfællesskabet med Færøerne. Vi erkender også det, som finansministeren sagde, nemlig at vi må søge at finde nogle løsninger, så Færøerne rent faktisk kan komme på fode igen.

Når jeg kommenterer forslaget i dag, vil jeg også gerne lige kommentere selve aktstykket, det vil sige selve den aftale, regeringen har indgået, og først og fremmest spørge: Løser den nu også Færøernes problemer? Går den i det hele taget i den rigtige retning?

Men inden jeg kommenterer det, vil jeg gerne lige rent dansk-politisk kommentere den procedure, hvorunder aktstykket eller rettere sagt aftalen er blevet indgået. Den blev indgået af regeringen uden nogen forudgående kontakt til finanslovsparterne. Den blev indgået af regeringen uden nogen form for underhåndskontakt til de øvrige partier i forbindelse med underskriften. De øvrige partier i Folketinget inklusive de to finanslovsparter uden for regeringen kunne læse aftalen i dagspressen, dage før den blev tilsendt med et visitkort vedhæftet. Det mener vi simpelt hen ikke er en acceptabel procedure for en så alvorlig sag, som der her er tale om. Der er trods alt tale om et stort beløb, også set i forhold til den danske finanslov.

Om selve aktstykkets indhold vil jeg sige, at generelt set mener vi faktisk, at der i den aftale, regeringen har indgået med Færøerne, er nogle ganske alvorlige ændringer i forhold til de foregående aftaler, der har været indgået vedrørende lån fra den danske stat. Hvor er f.eks. opbindingen med hensyn til at skabe en balance på finansloven forsvundet hen, den opbinding, der blev bundet i halen på lånet i oktober måned? Der blev under IMF-besøgene på Færøerne stillet krav om balance på finansloven for 1993 og budgetforbedringer på 65 mio. kr. samt indgået flere andre aftaler.

Hvorfor støtter man så fuldstændig ubetinget en monopolisering af det færøske erhvervsliv, en monopolisering, som mange parter på Færøerne mener er til ulempe for den genopretning, der skal ske på Færøerne? Hvorfor lader man ikke mulighederne stå åbne for at finde nogle andre løsninger, der er knap så betonsocialdemokratiske? Hvorfor har man lavet en aftale, der øger de offentlige udgifter i stedet for at mindske de offentlige udgifter på Færøerne?

Vi har mange andre spørgsmål til aftalen end disse her, og jeg vil gøre opmærksom på; at det selvfølgelig for Det Konservative Folkepartis vedkommende ikke drejer sig om, at vi ikke skal hjælpe Færøerne, men det drejer sig om, hvorvidt vi hjælper dem på den rigtige måde. Det er et naturligt spørgsmål, som også den danske befolkning må stille: Gives de penge ud på en måde, så vi er rimelig sikre på at få dem hjem igen? Derfor vil vores endelige stillingtagen til aktstykket afhænge af de svar, vi får igennem udvalgsarbejdet både i PØ-udvalget og Finansudvalget, og det vil jeg derfor ikke på nuværende tidspunkt diske op med.

Svend Heiselberg (V):

Det er efterhånden blevet så rutinemæssigt, at vi ekspederer nye og endnu større lån og garantier til Færøerne, at regeringen udsteder lånegarantier og løfter uden at orientere eksempelvis forligspartierne bag finansloven. Regeringen demonstrerer sit flertal, der jo alene består i, at den har knyttet et færøsk medlem til sig, som udgør mandat nr. 90, det mandat, som skal sikre vedtagelse af regeringens samlede pakke med offentlige udgifter, arbejdsmarkedspolitik, skattepolitik osv.

Da vi for få år tilbage lavede aftalen om den færøske undergrund, var man næppe klar over, hvilket økonomisk hjælpeprogram vi fra dansk side måtte ind i på Færøerne, og derfor kan der være grund til at overveje genforhandlinger af aftalen om den færøske undergrund.

Venstre vil stille en række spørgsmål i udvalget, men vi er naturligvis interesseret i, at der findes en varig løsning på Færøernes problem. Vi har et rigsfællesskab med Færøerne, og det vil vi naturligvis leve op til.

Jes Lunde (SF):

Så vidt vi kan se i SF, er der ingen vej

[Jes Lunde]

udenom. Vi har tidligere nogle gange været kritiske over for indsatsen på Færøerne, dels fordi Færøerne i tidligere tider i hvert fald har lånt meget kraftigt til at overinvestere i nogle vejanlæg i deres lille øsamfund, der slet ikke står mål med, hvad der er brug for deroppe, dels fordi vi nogle gange har oplevet det færøske folketingsmedlem, hr. Breckmann, fortælle, at selv om danskerne skulle bidrage med penge til Færøerne, skulle man i hvert fald efter hans mening aldrig have så høje skatteprocenter deroppe som i Danmark. Det er jo udtalelser, der er egnet til at provokere enhver og altså også SF.

Nu er situationen deroppe nok så alvorlig; i virkeligheden er Færøerne i øjeblikket i en så dyb krise, at hvis ikke den danske stat træder til med hjælp, tror jeg, det bliver en social katastrofe for alle færingers, og det er ikke rimeligt, at de alle sammen skal lide under, at hr. Breckmann kommer med ubetænksomme udtalelser.

Derfor må vi støtte regeringen i denne sag og afvise Fremskridtspartiets forslag om at trække aktstykket tilbage.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Da hr. Breckmanns navn er blevet nævnt, vil jeg gerne herfra meddele, at denne sag er kommet på dagsordenen med et ekstremt kort varsel, nemlig fra i går eftermiddags, og det har ikke været muligt for det færøske medlem at nå frem til denne debat; han lander i lufthavnen kl. 14 og havde regnet med, at Folketingets forhandlinger i formiddag ville tage så lang tid, at han nåede frem. Det er årsagen til, at hr. Breckmann ikke selv kan svare på de spørgsmål, der er stillet til ham, og det mener jeg er rimeligt at Tinget også får at vide.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Jes Lunde var selv inde på, at SF har foretaget et holdningsskift i denne sag. Man kan fundere lidt over, om det skyldes, at SF's politiske søsterparti eller kollega nu er blevet en del af regeringsgrundlaget på Færøerne, men hvorom alting er, har SF jo et forklaringsproblem, for da vi behandlede låneansøgningen i oktober måned 1992, da vi behandlede

låneansøgninger i februar måned i år og under hele det hidtidige forløb, har SF været enig i kritikken af den måde, man har overbelånt og underfinansieret det færøske samfund på.

Når hr. Jes Lunde nævner, at vi skal undgå en social katastrofe, er Fremskridtspartiet fuldstændig enig, men det gør vi ikke ved den måde, sagen bliver ekspederet på, for de politikere, der har bragt Færøerne ud i den krise, de har i dag, fortsætter. De erhvervsfolk, de bankdirektører osv. på Færøerne, som i den grad har forgældet det færøske samfund, så man har det problem, man har i dag, får lov til at fortsætte, ja, de får nærmest et skulderklap fra den danske regering i form af en stor check, så de kan dække over alle deres økonomiske brøle. Hvis SF ønsker at hjælpe den færøske befolkning, bør signalet fra Danmark være, at det nu kan være nok, at det nu er slut, og at man nu er nødt til at få en anden politisk og økonomisk ledelse på Færøerne. Før det sker, får man ikke rettet noget op, og SF er med til, at den storkapital, de spekulanter, de fupforetagender og de bedragere, der har været på Færøerne, nu slipper, fordi vi fra dansk side dækker deres økonomiske huller.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg vil gerne sige til hr. Kim Behnke, at SF da fastholder sin kritik af mange af forholdene på Færøerne. Jeg mener stadig væk, at man på mange felter har foretaget en helt uansvarlig overbelåning og en vild udbygning af infrastrukturen på områder, hvor det slet ikke var bæredygtigt at investere så mange penge. Jeg mener også, der har været en række kedelige tilfælde af interessesammenblanding i færøsk politik, og jeg mener selvfølgelig, at de politikere, der har foretaget disse dispositioner, sidder med et meget stort ansvar i dag; men det er nu engang op til færingerne at gøre op med dét. Folketinget kan ikke vedtage, at Lagtinget nu skal skiftes ud, eller at der skal ske andre dramatiske ting, for det er op til færingerne. De har stemmeret deroppe, de har et lokalt demokrati, og derfor er det op til dem selv at afgøre, om de vil genvælge de politikere, som har skabt problemerne. Det kan ikke være det afgørende for os, at vi blander os i dét, for det har vi ingen adkomst til; det afgørende for os er selvfølgelig at se på, om vi vil være med til at

[Jes Lunde]

trække tæppet væk under Færøerne, om vi vil sige, at de har valgt nogle politikere, som efter vores mening ikke har opført sig ansvarligt, og at det så må gå, som det kan. Det mener jeg er for hård en dom; jeg mener, at vi i stedet for må sige, at vi har et ansvar for, at der også deroppe er så rimelig ordnede forhold, at almindelige mennesker kan komme igennem krisen uden at gå fuldstændig fallit, og uden at det medfører dybe sociale tragedier. Derfor har vi for mig at se ikke anden udvej end at spænde et vist sikkerhedsnet ud.

Samtidig skal man selvfølgelig stramme en masse regler, og det har regeringen altså også gjort. Den har bebudet, at der på en række punkter vil komme stramninger af reglerne for revision, selskaber osv., så man prøver at undgå forskellige interessesammenfald på Færøerne. Jeg skal ikke kunne sige, om det er nok, det vil fremtiden vise, men jeg mener, at vi er nødt til at give de aftaler, som regeringen har lavet, en chance, og er det ikke nok, så der stadig væk er store problemer, må Folketinget igen tage det kritisk op.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Som hr. Kim Behnke var inde på, mener vi naturligvis også, at der skal være ordnede forhold på Færøerne, men – og der er et men – det får man ikke ved, at man giver dem et ekstra skud, som om det drejede sig om en narkoman; det bliver ikke bedre for narkomanen, at man optrapper, man skal derimod nedtrappe. Man skal have ansvarlige politiske forhold deroppe, og som det er nævnt, er det vigtigt med ordentlige erhvervsfolk, bankdirektører osv. Det hjælper intet at blive ved at give efter for det, man forlanger fra Færøernes side.

Jeg må også sige, at Fremskridtspartiet ikke under nogen omstændigheder er imod beboerne på Færøerne som sådan. Ved vores holdning støtter vi netop folket deroppe, så man kan få ordnede forhold, og jeg er ikke enig med den foregående taler i, at vi ikke skal blande os i, hvem der styrer på Færøerne. Jeg mener absolut godt, vi kan blande os i dette styre og i hvert fald gøre opmærksom på dets fejl, og det er netop det, Fremskridtspartiet gør.

Formanden:

Jeg vil gerne sige til hr. Jan Køpke Christensen, at han nok skal være noget forsigtig med sine sammenligninger med narkomaner i en sag af denne art. Jeg synes, det er lige på grænsen af det sømmelige.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Hr. Jes Lunde sagde, at med denne tredje økonomiske hjælpeaftale inden for et halvt år oven i, at der i foråret også skulle indfris for 300 mio. kr. lån, forventede SF, at det er nu, det sker; men det var jo præcis det samme, regeringen sagde både i oktober måned 1992 og i februar måned i år, nemlig at den hjælpeplan, der da forelå, var løsningen.

Vi ved nu, at det ikke blev tilfældet, men da Fremskridtspartiet sagde det, gjorde man kun lidt hånlige bemærkninger om, at det bare var Fremskridtspartiet. Ikke desto mindre er den ansøgning, der i dag foreligger, allerede overhalet af virkeligheden, idet der kommer flere ansøgninger.

Derfor må jeg spørge hr. Jes Lunde: Hvorfor skal den danske kassedame, der betaler 52 pct. i indkomstskat, der betaler lejeværdi af egen bolig, der betaler formueskat, hvis hun har nogen formue, der betaler arveafgift, hvis hendes mor dør, der betaler ejendomsskat osv., betale 1 mia. kr. til Færøerne, hvor man ingen lejeværdi af egen bolig har, hvor man ingen gaveafgift har, hvor man ingen ejendomsskat har, osv. osv.? Hvorfor stilles der ikke krav om, at Færøerne indfører alle disse velfærdsafgifter, som SF ellers argumenterer så kraftigt for, før man suger i lommen på de danske lavindkomstgrupper?

IMF, Den Internationale Valutafond, gav i sin afrapportering i marts måned i år en klar og utvetydig besked om, at hvis ikke man ændrede beskatningsforholdene på Færøerne, ville det gå værre. Det er gået endnu værre, end IMF havde forudset, og derfor kan jeg simpelt hen ikke forstå, hvorfor SF bare læner sig tilbage og siger, at det nok ikke kan blive meget bedre. Det kan det, men det bliver meget værre med den aftale, der er indgået!

Kirsten Jacobsen (FP):

Må jeg ikke indlede med at sige, at Fremskridtspartiet har fremsat dette beslutningsforslag, fordi vi føler, at det er utidigt over for de

[Kirsten Jacobsen]

danske skatteborgere, som skal levere milliarderne, at bevillinger af denne karakter skal vedtages bag Finansudvalgets lukkede døre. Vi ønsker, at det sker efter en åben debat, som er offentlig tilgængelig, så vælgerne kan se, hvor deres valgte politikere står, og hvilken holdning de har til tingene.

Må jeg dernæst sige til hr. Jes Lunde: Det er ikke så let for færingerne bare at skifte deres politikere ud, for på Færøerne er der kun valg hvert fjerde år, så der går en rum tid, hvor der kan ske mange katastrofer, inden der næste gang er ordinært valg til Lagtinget. I mellemtiden er hr. Jes Lunde med til at indskrænke demokratiet for de færøske vælgere ved at medvirke til, at man vedtager lovforslag nr. L 2 om valgret på Færøerne til det danske Folketing. Når man vedtager det forslag, cementerer man, at de magthavere, der sidder deroppe, fortsat kan vælges, hvorimod nye, som er utilfredse med de forhold, der hersker, har meget lille eller ingen chance for at blive valgt. Det er sådan, man synes, at færingerne skal regeres: De skal have færre demokratiske muligheder end danskerne.

Finansministeren sagde, at vi i hvert fald har en moralsk forpligtelse til at hjælpe færingerne. Det er jeg i og for sig enig i, men en sådan forpligtelse inden for rigsfællesskabet bør da være tosidig.

Må jeg i den forbindelse minde finansministeren om, at færingerne under Anden Verdenskrig var besat af englænderne, hvorimod Danmark var besat af tyskerne. Det betød, at færingerne efter Anden Verdenskrigs afslutning havde et kæmpe valutaoverskud: 63 mio. i engelske pund. Danmark havde ingenting, Danmark var på hælene. Man havde én nationalbank, man havde valutaloven, som betød, at Danmark umiddelbart kunne have gjort krav på de færøske valutaresserver. Man forhandlede om det, man skrev om det, men hvorfor blev det ikke til noget? Hvad skete der? Hvorfor blev Danmarks ønske om, at man kunne medregne det færøske valutaoverskud i den danske valutareserve ikke til noget? Det gjorde det selvfølgelig ikke, fordi færingerne sagde nej!

Jeg synes, at det svar, som statsministeren har afgivet på spørgsmål nr. S 948, taler for sig selv, og jeg skal senere bede om at få det optrykt som bilag, for det viser, at når færingerne

har noget, vil de ikke dele med danskerne, men når de har brugt alt det, de har selv, og meget mere til, beder de danskerne om at indfri deres gæld, og det gør vi hver gang; gavebuden bliver åbnet og betjeningen fjernet. Hvis den moralske forpligtelse, som finansministeren og regeringen mener vi har, gik begge veje, kunne vi have talt om det, men det gør den ikke. Da Danmark havde hårdt brug for hjælpen fra Nordatlanten, var der ingen hjælp at hente!

Nu kommer der med tre måneders mellemrum regninger i milliardklassen. Siden finansministeren har indgået denne aftale den 28. maj i år om den nye 1 mia. kr. plus en omlægning af snart sagt et ukendt antal milliarder i udenlandske statslån, kommer der hver dag en ny Ritzau-meddelelse, og ingen Ritzau-meddelelse koster under en halv mia. kr.

I aftalen stilles der ingen krav, og det skyldes vel, at regeringen i virkeligheden har opgivet. Det kan ikke nytte noget at stille krav, for de bliver alligevel ikke honoreret. Den ene gang efter den anden har vi set, at ingen af de krav, man har stillet, er blevet opfyldt, og så kan man jo enten gøre, som regeringen gør, nemlig opgive, eller man kan sige: Nu slutter festen! Hvis ikke vi får gennemført de og de krav, er der ikke én krone! Det mener Fremskridtspartiet at man skal gøre.

Vi vil gerne hjælpe færingerne, men det skal være på et reelt grundlag, så det kommer den færøske befolkning til gode og ikke de magthavere, som har misregeret færingerne i alt for mange år.

Inger Marie Bruun-Vierø (RV):

Lige til fru Kirsten Jacobsen: Vi kan vel ikke rigtig bruge det, der skete for snart 50 år siden, til noget.

Spørgsmålet er, om Færøerne skal sættes under administration af udenlandske långivere eller af den långiver, der hedder den danske stat. Det er de alternative løsninger, der efter Det Radikale Venstres opfattelse kommer på tale. Den danske stat er i samme situation som andre långivere, nemlig at vi må spørge os selv, om vi ønsker at lade skyldneren gå fallit, eller om det er bedre at forstrække skylderen med yderligere lån og så håbe, at vanskelighederne efterhånden går over.

Det Radikale Venstre mener, at det er en klog løsning at yde et midlertidigt statslån med

[Inger Marie Bruun-Vlerø]

det formål at styrke landsstyrets likviditetsbehov, og såfremt det er påkrævet, at yde indskud i de to store færøske banker til sikring af deres likviditet og solvens, for det er faktisk det, det handler om. Hvis man læser den samlede rammeaftale, der er forhandlet den 28. maj i år, kan det også konstateres, at det midlertidige statslån ikke skal ses isoleret, hvilket finansministeren også har redegjort for. Statslånet indgår som et element i en større konstruktion, og der er knyttet betingelser, bl.a. om en stabilitetsorienteret finanspolitik, til det; det er godt nok et skrækkeligt ord, men der ligger dog en binding i det.

Derfor kan Det Radikale Venstre ikke støtte hr. Kim Behnkes beslutningsforslag og ønsker aktstykket tilbage til Finansudvalget.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Den radikale ordfører siger, at man ikke kan bruge det til noget, der skete for 50 år siden. Det synes jeg godt man kan i dette tilfælde, for det siger nemlig noget om, hvordan den gensidige forpligtelse, som man hele tiden taler om i dette Folketing, og som gør, at vi skal honorere ethvert krav, bliver opfattet fra færøsk side, og hvordan Færøerne reagerede, da Danmark havde brug for hjælp og de havde overskud at give af. Derfor synes jeg, at det er et meget, meget relevant billede at tage frem i denne sag.

Så må jeg sige til den radikale ordfører, at man vist skal være medlem af Det Radikale Venstre for at kunne synes om punkt 4 i rammeaftalen: »Landsstyret bekræfter, at man vil føre en stabilitetsorienteret finanspolitik.« Hvis man har siddet i Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg og set, hvilke krav der er blevet stillet, og hvad IMF har sagt, ved man, hvad man på Færøerne opfatter som en stabilitetsorienteret finanspolitik. Det er mundsvejr, der ikke kan bruges til noget, og jeg synes egentlig, at man skulle have ladet være med at skrive det. Man skulle i punkt 4 have skrevet det ærligt, som det var: Vi opgiver at stille krav; det hjælper ikke noget alligevel, for ingen af dem, vi hidtil har stillet, er blevet opfyldt.

Der stilles også et andet krav i aftalen, idet der står, at færingerne ikke må have lov til at optage udenlandske statslån eller udstede garantier uden den danske stats samtykke. Den

aftale er indgået den 28. maj 1993; for en uge siden blev der givet tilsagn om, at det meget fallerede færøske flyselskab Atlantic Airways kunne få yderligere 5,5 mio. kr. Det er sådan, man opfatter det på Færøerne!

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Selv om man ikke skal lade sig forundre politisk i disse dage, undrer det mig alligevel, at Det Radikale Venstre, som om nogen har været fortalere for balance på finansloven, for opbinding af de offentlige udgifter og for alle de rigtige økonomiske standpunkter igennem de seneste år, kan se fuldstændig igennem fingre med, at den danske regering uden at orientere sine forligspartnere har indgået en aftale, hvor opbindingen til en balance på finansloven er væk, hvor man monopoliserer det færøske erhvervsliv efter socialistisk model, hvor man øger de offentlige udgifter, og hvor man i øvrigt fjerner alle andre opbindinger. Jeg mener, at det må være svært for Det Radikale Venstre at få det til at passe med partiets normale økonomiske politik.

Kim Behnke (FP):

Finansministeren brugte et meget specielt udtryk i sin afvisning af Fremskridtspartiets beslutningsforslag, idet finansministeren sagde, at i bagklogskabens klare lys kan man altid se, hvordan tingene burde have været.

Nu er det jo relativt, hvad bagklogskab er, men én ting er imidlertid helt sikker: Da Fremskridtspartiet første gang rejste spørgsmålet, nemlig i oktober måned 1992, blev Fremskridtspartiet i folketingssalen mødt af syv partier, der stort set var enige om én ting, nemlig at det var aldeles tidligt, at Fremskridtspartiet overhovedet tillod sig at bringe spørgsmålet om økonomiske overførsler – på daværende tidspunkt 500 mio. kr. – ned til debat i folketingssalen, for vi havde vores forpligtelser over for rigsfællesskabet, over for det færøske samfund osv., og derfor burde man bare have taget det som en ekspeditionssag i Folketingets Finansudvalg: 500 mio. kr.! Bogen lukket! Færdigt arbejde!

Det nyttige ved at få debatten var, at synspunkterne så blev bogført. Det blev bogført, at den daværende regering såvel som det store Socialdemokrati havde den opfattelse, at der

[Kim Behnke]

forelå en aftale, som oven i købet var clearet mellem den daværende regering og Socialdemokratiet, som betød, at der nu var styr på tingene. Nu havde man reddet Sjóvinnubankin på Færøerne, nu var alting godt, og nu var det kun et spørgsmål om tid, før Færøerne var økonomisk på fode igen.

Sådan gik det ikke. Fremskridtspartiet fik bogført sine forudsigelser, for vi gjorde os nemlig den ulejlighed både på det tidspunkt og stort set siden da meget nøgternt at undersøge de faktiske forhold på Færøerne, tale med de færingere, der ved noget om det, og ikke blot med den politiske overelite, der har skabt alle problemerne, og som jo for alt i verden ønsker at feje dem ind under gulvtæppet, så den ikke selv skal stå til ansvar for, hvad der er sket de sidste mange år på Færøerne. Vi talte og taler med den færøske befolkning, som lider under det, der foregår.

Så blev det jul, og lige så snart vi var ovre julen, viste det sig for første gang, at Fremskridtspartiets forudsigelser gik i opfyldelse. Man stillede med et nyt ønske i februar i år; denne gang om 350 mio. kr. Igen ønskede vi sagen behandlet i folketingsalen, og igen blev vi mødt af syv partier, der mere eller mindre fornærmede ikke ønskede, at man skulle behandle den slags i folketingsalen, for hvordan kunne man dog tillade sig det?

Igen fik vi bogført, at det gik galt, at man ikke endnu var nået ind til benet, og at man slet ikke var begyndt at tage fat på løsninger på Færøerne.

Kort tid efter skulle vi så også behandle en ansøgning om at konvertere 300 mio. kr., sådan at det pludselig var den danske stat, der kautionerede for dem.

I dag mødes vi så og taler om denne milliard kroner, men i mellemtiden er der foregået et hav af transaktioner, og det er jo rigtigt, som fru Kirsten Jacobsen har sagt, at hver eneste dag har sin nye Ritzau-meddelelse med besked om beløb i størrelsesordenen 200 mio. kr., 250 mio. kr., 170 mio. kr. Hver eneste dag har sin nye Ritzau-meddelelse med besked om pengeoverførsler, lånegarantier osv. mellem Danmark og Færøerne.

Nu får vi så igen i dag at vide af landets finansminister, at der er styr på tingene, og at den løsning, man nu har fundet, er en langsigtet løsning. Igen må vi stille os tvivlende, for

igen har vi gjort os den ulejlighed at undersøge tingene grundigt.

Vi kan starte fra en ende af med de allernærmeste problemer, nemlig den færøske fiskeindustri.

Finansieringsfonden af 1992 har den 14. april i år indgået en aftale om fiskeindustrien på Færøerne. Af den aftale fremgår det, at man overtager al gæld i samtlige fiskeindustrivirksomheder; man bruger endda oven i købet formuleringen:

»Saneringsplanerne omfatter i første omgang udelukkende fiskefiletfabrikker uden afgrænsning – eller kort sagt al industrien på land.«

Så er nationaliseringen fuldført. Hele industrien på land er underlagt statslig kontrol. Hvordan vil man så finansiere det? Jo, fremgår det af aftalen, Kongeriget Danmarks Fiskeribank og Kongeriget Danmarks Hypotekbank – hov, det er jo danske penge! – skal overtage et beløb på 650 mio. kr., og man indrømmer allerede med det samme i den pressemeddelelse, man har udsendt om det, at 85 pct. af de penge – og det er faktisk mange penge – er ren og skær gældsslettelse, eller på almindeligt dansk: De er tabt på forhånd, for de bliver bare smidt ind for at dække de værste kreditorer.

Den aftale har vi jo ikke hørt noget om, den er ikke med i det, vi får forelagt i dag, og derfor bliver det den næste sag, Færøerne præsenterer os for. Hvad kommer så derefter? Det viser sig også i de aftaler, der i øjeblikket bliver indgået på Færøerne, at næste punkt på dagsordenen er fiskerflåden, den er nemlig ikke omfattet af fiskeindustrien på land, og den skal man også have fat i. Hvor skal man hente pengene, for man kan jo ikke hente dem på Færøerne? Det hænger den danske statskasse også på, for vi har både Fiskeribanken og andre, som har finansieret disse ting, og der står gribbe parat: Islændingene sidder i øjeblikket og tæller kroner og venter på, at man erklærer stort set hele den færøske fiskerflåde konkurs, så de kan overtage den for skrotprisen. Hvem skal betale differencen? Det bliver igen de danske skatteydere!

Finansministeren erklærede i dag, at der nu var skabt løsninger, som rakte langt ud i fremtiden. Hvor langt? Er det de næste 24 timer, eller er det de næste 24 dage? Det vil vise sig, men vi kan af de dokumenter, der forhandles

[Kim Behnke]

om, konstatere, at på to væsentlige områder, nemlig for hele fiskeriindustrien, eller som de selv siger: al industri på land, og for fiskerflåden bliver der tale om store økonomiske krav, og dem vil man sikkert møde op med igen i København i forventning om, at de bliver indfriet.

Et andet problem, der er opstået som følge af de aftaler, man har indgået, er den forskelsbehandling, der sker af danskere og færingere, der har indestående i et pengeinstitut, der får økonomiske problemer. Færingerne bliver nu præmieret for deres måde at føre uforsvarlig økonomisk politik på, idet det fremgår af de aftaler, der er om, hvordan man redder de færøske pengeinstitutter, at den gode ordening, vi har i Danmark, hvorefter det kun er indestænder på 250.000 kr. og derunder, som man kan gøre krav på, ikke eksisterer på Færøerne, så der er tale om fuld sikkerhed. Hvem er det, der skal betale differencen? Det er de danske skatteydere! Hvis deres pengeinstitut får problemer, kan de altså kun gøre krav på 250.000 kr. og derunder, mens der på Færøerne skal ske fuld indfrielse. Igen er der tale om en meget markant og efter Fremskridtspartiets mening uforskammet måde at behandle den danske befolkning og de danske skatteydere på.

Men tilbage er der stadig et spørgsmål, som den danske regering og særlig finansministeren aldrig har gjort sig den ulejlighed at svare på: Hvorfor blev den rapport fra IMF, Den Internationale Valutafond, som man oven i købet betalte for at få udarbejdet, og som vi i hvert fald fik dateret Thorshavn 5. marts, aldrig nogen sinde ført ud i livet? Hvorfor blev de anbefalinger aldrig nogen sinde fulgt, bl.a. anbefalingen af, at man begynder at sælge ud på Færøerne, at man begynder at privatisere på Færøerne? Jeg ved godt, at det for finansministeren næsten er værre end at bande i kirken at sige ordet »privatisering«, men ikke desto mindre var det det, man sagde fra IMF, nemlig at hvis man ikke begynder at sælge ud, hvis man ikke begynder at privatisere på Færøerne, så går det galt. IMF sagde også, at hvis man ikke omlægger de færøske skatter, så går det galt – det har vi diskuteret tidligere – osv., en lang rapport med anbefalinger.

Da vi bad den danske regering om holdningen til rapporten, sagde man: Åhr, det kan vi ikke lide; vi kan ikke være bekendt at stille den

slags krav til det færøske samfund, de skal selv have lov til at finde ud af, hvordan de vil gøre. Ja, og vi kender resultatet i dag: I dag skal der overføres 1 mia. kr., i morgen skal der overføres 650 mio. kr., og det, den færøske fiskerflåde yderligere måtte ønske, får vi måske krav om til efteråret.

Fremskridtspartiet skal anbefale, at Folketingets partier vedtager vores beslutningsforslag og siger: Nok er nok, og nok er faktisk nu, og det har det været lige siden oktober måned.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Fremskridtspartiet fremhæver en masse eksempler på, at færøsk lovgivning afviger fra den danske. Det kan man have forskellige meninger om, men det centrale er jo, at der er et hjemmestyre, et selvstyre på Færøerne, og det mener jeg vi må respektere. Det er op til dem selv at afveje, hvilke regelsæt de vil have på mange områder. Hvis vi skal begynde at gå tæt på nogle af deres regelsæt, er det en balance, hvor vi på den ene side må respektere deres selvstyre og på den anden side selvfølgelig skal sikre, at hvis den danske stat er et økonomisk sikkerhedsnet, skal der også være rimelighed i tingene. Men det er en meget svær balance, og jeg tror i hvert fald, at Fremskridtspartiet går for tæt på, når de tager al færøsk lovgivning op og ønsker undersøgt, om den på hvert eneste punkt matcher fuldstændig med, hvad vi har her i Danmark. Det skal den jo ikke, for de har selvstyre.

Når vi skal tage stilling til, om vi generelt vil give økonomisk støtte til Færøerne, synes jeg snarere, at det, vi skal se på, er, hvordan det økonomiske grundlag på Færøerne er pr. indbygger sammenlignet med det danske. Hvis Færøerne igen kommer op på, som de havde det i de gyldne tider, at have en større indkomst pr. indbygger, end vi har i Danmark, så kan vi efter SF's mening begynde at diskutere tilskuddene. Så er der baggrund for at reducere bloktilskuddene, det er klart, men så længe Færøerne er i en dyb økonomisk krise og vi kan se, at deres indkomster i de nærmeste år ser ud til at være betydelig lavere end danskeres indkomster, er der stadig væk baggrund for at hjælpe dem, og det er vores indstilling i dag.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

[Kim Behnke]

Jeg er enig med hr. Jes Lunde i, at det optimale ville være, at de færøske politikere og det færøske folk havde fuldstændig frihed, men det må jo gælde i denne sag som i så mange andre, at frihed skal følges af ansvar. Derfor måtte man også forvente, at Færøerne selv tog ansvaret for de gældsproblemer, man har pådraget sig ved at bygge milliontunneler, fordi der bor 20 mennesker ude i en bygd et eller andet sted, altså at man påtager sig de økonomiske forpligtelser, der er forbundet med, at man har levet i et overforbrugssamfund.

Når hr. Jes Lunde refererer til indkomsten pr. færing, må jeg gøre opmærksom på, at det jo kun er to år siden, at den var højere end for den danske befolkning. I al tiden indtil da har jeg ikke hørt SF stille krav om, at de danske bloktilskud til Færøerne skulle reduceres. SF har en gang om året haft muligheden for at støtte det synspunkt, når Fremskridtspartiet ved finanslovforhandlingerne har fremført det som et ændringsforslag.

Men tilbage til selve det at tage ansvaret, og om vi fra dansk side kan tillade os at stille disse krav. I den forbindelse skal jeg minde hr. Jes Lunde om, at hvis du er en privat dansk virksomhed i Danmark eller for den sags skyld en enkeltperson og du i den grad kommer i gældsuføre, så har du også mistet nogle friheder. Så vil det også være sådan, at det er kuratorerne og dine kreditorer, der bestemmer, hvad du må, og hvad du ikke må, indtil du har udredt den gæld. Det samme må selvfølgelig være tilfældet for det færøske samfund. Hvis man dér ønsker, at vi fra dansk side skal stille med disse milliardoverførsler – og det sidste kapitel er som sagt ikke skrevet i den historie endnu – så må de også afgive noget frihed og noget indflydelse og ikke bare sejle videre og f.eks. ikke, som fru Kirsten Jacobsen refererede til, efter at aftalen er indgået, gå ud og optage nye lån til Atlantic Airways.

Formanden:

Jeg opfatter den megen anvendelse af ordet »du« som en jysk måde at sige »man« på.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hr. Jes Lunde siger, at man er nødt til at respektere, at Færøerne har selvstyre, og at de derfor selv må indrette sig. Jeg er helt enig med

hr. Jes Lunde. Det er jo også det, hr. Jes Lundes søsterparti på Færøerne, Republikanerne, giver udtryk for, de vil nemlig gerne være uafhængige af Danmark.

Men hvis man vil håndhæve sit selvstyre, hvis man vil have lov til at bestemme selv, må mindstekravet vel være, at det skal ske for éns egne penge. Hvis man gør krav på naboens penge – og det er det, færingerne gør – så må naboen også have lov til at stille krav. Hvis hr. Jes Lunde overtrækker sin kassekredit i banken, ved hr. Jes Lunde, at banken kommer og begynder at stille krav til hr. Jes Lunde.

Men sådan opfører man sig ikke her i Folketinget. Uanset hvilke overtræk der har været på den færøske konto, stiller man ingen krav. Og det står jo meget værre til, end hr. Kim Behnke sagde, med den færøske fiskeriflåde. Det fremgår af Ritzaus telegram fra den 15. juni, at 21 fiskeriskibe rent faktisk er begæret på tvangsauktion på dommerkontoret i Thorshavn. Det får vi regningen for. Landsstyremedlemmet for fiskeri har nu fundet ud af, at det er en dårlig idé, så nu skal man ud og redde en del af dem, nemlig de største og mest avancerede – dem, der kan sandsuge Atlanterhavsbunden for de sidste fisk.

Jeg vil gerne spørge hr. Jes Lunde, om det virkelig kan være rigtigt, at SF kan gå ind for et system, der indebærer – og jeg gør bare opmærksom på nogle småting – at hospitalsvæsenet på Færøerne, som får offentligt tilskud også fra Danmark, konkurrerer med private vaskerier og producenter om cafeteria-aktivitet, skolerne konkurrerer om mad osv. Den almindelige færing kan ikke i sin egen erhvervsaktivitet optjene det, han ellers kunne, fordi man kan dumpe priserne ved hjælp af danske statstilskud.

Finansministeren (Lykketoft):

Det er helt åbenbart – og det er jo ikke første gang, vi har registreret det – at Fremskridtspartiet synes, de har en god sag her. Derfor har man åbenbart besluttet sig for at vælge en række ordførere i dag.

Jeg vil bare sige om det, at jeg synes, man er nødt til, når man drøfter de færøske problemer, at holde helt klart adskilt, hvad vi hver for sig har af opfattelser om, hvad der er gjort forkert i fortiden – jeg kan ikke se nogen i salen, som har noget egentligt medansvar for det – og

[Finansministeren]

hvad vi mener er nødvendigt for at bringe en del af rigsfællesskabet på ret køl. Det er klart, man kan registrere en lang række problemer i den måde, der er blevet disponeret på i fortiden, men det synes jeg sådan set ikke der er nogen grund til at fordybe sig i i en debat om, hvad der er nødvendigt at gøre nu.

Jeg skal bare gøre opmærksom på, at den løsning, vi har aftalt med Færøernes landsstyre, ikke er en løsning, der belaster de danske skatteborgere, som det nu er blevet påstået ikke én, men mange gange. Det er en løsning, hvor vi stiller den danske stats kreditværdighed til rådighed for en omlægning af den færøske låntagning, og det er helt nødvendigt, hvis man i den ekstreme økonomiske krise, der er på Færøerne, fordi hovederhvervet er brudt sammen, skal få tid til de nødvendige omstillinger.

Vi må sandelig alle sammen håbe, at det færøske samfund bliver selvhjulpent, at fiskeriet kommer i gang igen, at den økologiske katastrofe, der har ramt Færøerne, overvindes, at det færøske samfund bliver i stand til også at finde nye rigdomme – måske olie – og på den måde kan blive selvfinansierende.

Men der er ikke i denne aftale nye skatteyderbetalte kroner til Færøerne; Færøerne får en mulighed for at undgå afdrag. Det er en løsning, der betyder, at vi ikke, hver eneste gang et af de gamle lån i udlandet eller i Danmark udløber, skal ind at lave feberredninger, og en løsning, der sikrer, at man ikke skal betale afdrag de første år, og at man i kraft af den danske stats kreditværdighed kan få en lavere samlet rentebyrde end den, man selv kunne gå ud og opnå i den situation, man er i nu. Det er det, vi beder Folketinget om støtte til.

Det er heller ikke rigtigt, at der ikke stilles krav til Færøerne. De krav om strukturreformer, om lovændringer, som er aftalt i tidligere omgange, står ved magt, og det er mit indtryk, at de punkt for punkt opfyldes af det nuværende færøske landsstyre. Det er selvfølgelig udtryk for – for det har jo ikke alt sammen været noget, man gerne gjorde på Færøerne – at et samfund, der er i en sådan krise, ikke har sin fulde handlefrihed, er afhængigt af de kreditorer, man skal forhandle med. Og det er den aftale, vi har lavet den 28. maj, naturligvis også udtryk for.

Men vi har ønsket at lave en aftale, der giver nogle vilkår, som gør det muligt for det færøske samfund at komme på fode igen. Det har vi gjort ud af fairness og omsorg for de mennesker, som bor på Færøerne. Men det har vi også gjort i noget, som dybest set er i danskernes langsigtede egeninteresse. For jeg ved ikke, om det vil blive billigere for danske skatteborgere, hvis det meste af befolkningen på Færøerne på grund af massearbejdsløshed emigrerer til Danmark og stiller sig op i køen af arbejdsløse i Danmark. Det er den slags overvejelser, man godt kunne gøre sig, hvis man havde nogen form for saglig interesse i sagen.

I øvrigt har jeg noteret for ikke så længe siden, at Venstres formand, hr. Ellemann-Jensen, med meget fast stemme sagde, at vi selvfølgelig har et klart medansvar for at løse Færøernes problemer – det kunne man roligt regne med ville blive bakket op af Venstre.

Derfor må jeg indrømme, at jeg kom til debatten her i dag i den sikre forvisning, at jeg ikke skulle høre nogen skældsord hverken fra Venstre eller fra De Konservative på grund af den aftale, der er indgået. Jeg troede, vi kunne være blevet sparet for insinuationer om stemmekøb og andet ubehageligt fra hr. Svend Heiselberg, og jeg troede, at vi for en enkelt gangs skyld kunne slippe for De Konservatives evindelige klagesang om, at de ikke bliver taget med i alle regeringens dispositioner, men det kunne vi altså ikke.

Men jeg vil gerne sige, at jeg mener, det må være regeringens ansvar med den større indsigt, en regering har, at træffe de nødvendige aftaler – naturligvis på forventet efterbevilling i Folketinget – og det kan jeg forstå vi også får.

Jeg undrede mig lidt over fru Anne Birgitte Lundholts betragtninger om, hvad der skulle være motiverne i denne sag, om betonsocialdemokratisk monopolisering og sådan noget. Jeg vil i al stilfærdighed opfordre fru Anne Birgitte Lundholt til at tage en telefonsamtale med formanden for Finansieringsfonden på Færøerne, den tidligere nationalbankdirektør Richard Mikkelsen, for af en part, som har et meget stort ansvar for, at den rekonstruktion, der skal foregå af færøsk erhvervsliv, lykkes, og en part, som jeg går ud fra at fru Anne Birgitte Lundholt ikke mener er betonsocialdemokrat eller styret af regeringen i sit arbejde, at få en indsigt i, hvad dette her handler om, selv om man

[Finansministeren]

skulle tro, at fru Anne Birgitte Lundholt, så kort efter at hun har siddet i regeringen, dog havde bevaret en vis indsigt.

I øvrigt vil jeg gøre en bemærkning om spørgsmålet, hvad regeringer skal orientere oppositioner om. Hr. Poul Nielson og jeg vekslede kort ord her for et øjeblik siden om en begivenhed i den nære fortid, da vi i en pressemeddelelse under Socialdemokratiets kongres i september fik at vide, at den daværende statsminister uden at konsultere et eneste parti uden for den daværende mindretalsregering havde lavet en aftale om undergrunden på Færøerne. Det undrede vi os over dengang. Men det var selvfølgelig regeringens ansvar at træffe den aftale og få den accepteret af et flertal i Folketinget.

Nu kunne jeg forstå, at hr. Svend Heiselberg var indstillet på en genforhandling af den aftale. Det er da interessant, men det kan vi jo vende tilbage til i anden sammenhæng.

Fru Anne Birgitte Lundholt var inde på, at kravet om budgetbalance på Færøerne var væk. Nej, der er ikke sket noget bortfald af krav om, at Færøerne skal bevæge sig frem mod en budgetbalance. Men igen vil jeg her sådan set bare opfordre til, at man med anvendelse af grundkundskaber i nationaløkonomi spørger sig selv: Er det muligt med nogen foranstaltninger i form af større indtægter, som man har gennemført deroppe, i form af nedskårne offentlige udgifter, som man har gennemført deroppe, i en så dyb krise som den, det færøske samfund er i, at etablere en balance på statsbudgettet allerede i 1993? Det tror jeg ikke der er nogen der ville være i stand til at gøre uden at udløse den sociale katastrofe, som hr. Jes Lunde talte om.

Jeg vil gerne slutte af med at sige, at jeg ikke har fantasi til at forestille mig, at Venstre og De Konservative, hvis de skaffer sig de nødvendige oplysninger – og jeg skal levere alle dem, jeg kan – med den fortid, også disse partier jo har i at håndtere forholdet til Færøerne, vil have saglige indvendinger mod den løsning, vi har prøvet at forhandle på plads med Færøernes landsstyre.

Til allersidst vil jeg gerne sige, at jeg har den allerstørste tillid til, at den nuværende leder af landsstyret, Marita Petersen, i ét og alt vil søge – sammen med det færøske landsstyre og det færøske politiske system i det hele taget – at

leve op til alle de aftaler, både den nuværende og den forrige regering har indgået om, hvordan man løser Færøernes problemer på længere sigt.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Jeg vil gerne anholde finansministerens udtryk, at Fremskridtspartiet synes, man har en god sag, og at det skulle være grunden til, at Fremskridtspartiet mener, debatten skal foregå for åbne døre her i folketingssalen. At Fremskridtspartiet har fået ret i vores spådomme, er vi slet ikke spor stolte over. Det er vi ærligt talt dybt bedrøvede over. Vi synes, det er en sørgelig sag, at vi har fået ret. Vi synes, det er tragisk for den almindelige færøske befolkning, hvordan den er blevet misregeret, og hvordan magteliten deroppe har forvaltet den færøske økonomi.

Vi synes også, det er sørgeligt, at den tidligere statsminister i 10 år hvert år modtog en diger rapport om, hvilken vej vinden bar, og at de blot blev arkiveret på hylderne uden at blive læst, således at man først begyndte at tage fat, da katastroferne var en kendsgerning, i stedet for at begynde at rette skuden op, da man så, den var på fejl kurs. Det synes vi er sørgeligt.

Finansministeren sagde også, at han ikke her i salen kunne få øje på nogen, som havde et medansvar for fortiden. Nej, det kan godt ske, men det synes jeg i og for sig er lidt underligt. Jeg synes, det er underligt, at en af dem, som har det største medansvar for fortiden, nemlig den tidligere færøske lagmand hr. Atli Dam, ikke har fundet anledning til at være i folketingssalen, når denne sag debatteres. Hr. Atli Dam er hovedansvarlig for, at de danske skatteydere skal sende den ene check efter den anden til Færøerne.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Finansministeren gav fra talerstolen et meget prisværdigt klart tilsagn om, at det, der her er tale om, ikke kommer til at koste de danske skatteydere en krone. Hvis finansministeren så havde sat punktum og var gået videre, havde det været prisværdigt, men finansministeren satte kun komma og sagde: For det er nemlig

[Kim Behnke]

regeringens håb, at omlægningerne vil betyde, at det færøske samfund nu vil være selvhjulpent til at komme videre. Finansministeren bør være ærlig nok til over for Folketinget at sige, at hvis det håb ikke bliver indfriet, vil det komme til at koste de danske skatteydere noget, for nu er det dem, der hæfter for gælden. Det er de danske skatteydere, der har været med til ved hjælp af lånetransaktioner osv. at skyde penge ind i Finansieringsfonden af 1992 osv. Så hvis projektet kuldsejler – hvad vi altså frygter igen set på baggrund af, hvad der er sket siden oktober måned – så hæfter de danske skatteydere, og så bliver det altså både rig som fattig i Danmark, der kommer til at skulle betale for de kuldsejlede aftaler.

Dernæst siger finansministeren, at der er stillet de nødvendige krav til de færøske politikere. Jamen hvorfor bad man om at få kompetente personer fra IMF til at undersøge tingene, når de anbefalinger, IMF så kom med, ikke blev fulgt? Hvorfor vil man under ingen omstændigheder diskutere privatiseringer på Færøerne, som altså kunne skaffe penge i kassen her og nu? Hvorfor kan man i stedet for konstatere, at der sker præcis det modsatte på Færøerne i øjeblikket?

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Finansministeren nævnte i sit indlæg, at det ikke er en udgift for de danske skatteborgere. Jeg vil stadig væk præcisere, at min indgangsvinkel til denne sag ikke var, at vi ikke skulle hjælpe Færøerne, men at vi skulle hjælpe Færøerne på den rigtige måde, og jeg mener, det er at stikke blå i øjnene på de danske skatteydere at påstå, at dette her ikke er en udgift, og at det heller aldrig kan blive det.

Det skal vi se i øjnene, og vi skal være sikre på, at pengene, hvis det går galt og vi selv skal give dem ud over de opkrævede skatter, er givet ud på den rigtige måde.

Dernæst vil jeg gerne gøre en bemærkning angående spørgsmålet om, hvorvidt de tidligere aftaler om bl.a. balancen på finansloven på Færøerne står ved magt. Nu er der jo sket det, at der er skiftet delvis kulør på den færøske regering, siden den gamle aftale blev indgået, og mon ikke denne overbevisning om, at det er umuligt at opnå en balance, har lidt at gøre med, at den danske regering også er skiftet.

For jeg er godt klar over, at det er et svært ord at tage i munden for de socialdemokratiske ministre herhjemme, at der faktisk skal skabes en budgetbalance ved at skære ned på de offentlige udgifter – også på Færøerne. Man var på vej med det, men projektet mislykkedes på grund af regeringsskiftet på Færøerne. Jeg mener, man skulle have beholdt det krav som et helt naturligt krav.

Jeg er da også ked af det, hvis finansministeren mener, at han havde regnet med overhovedet ikke at høre noget fra K og V i denne sag, for det er helt klart, at K og V vil blande sig i en sag, der er af så stort økonomisk omfang for de danske skatteydere, også selv om vi ikke har hørt om det, før aftalen blev indgået.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Jeg synes, finansministeren tangerede det arrogante i sine svar her fra Folketingets talerstol. Der er jo ingen, der bestrider, at vi skal hjælpe Færøerne, ligesom der ikke er nogen, der bestrider, at det kan være fornuftigt at udnytte den kreditværdighed, Danmark har i dag, til bl.a. at hjælpe Færøerne. Vi kan så sige, at det er godt, Danmark har en kreditværdighed, og at det er godt, Danmark ikke har haft en socialdemokratisk regering de sidste elleve år, for så havde vi jo ikke haft den kreditværdighed. Problemet på Færøerne er vel netop, at socialdemokraterne dér de sidste elleve år mere eller mindre har ødelagt den færøske økonomi.

Jeg har den faste opfattelse, at det færøske folk er et dygtigt folk, der består af dygtige mennesker, men at de desværre er blevet styret forkert politisk. Det betyder, at det færøske samfund ikke i dag er et selvhjulpent samfund, og selvfølgelig skal vi prøve på at hjælpe dem til at blive selvhjulpne igen.

Men det, der bekymrer os, og som nok ikke bekymrer finansministeren, er, at man har bragt den færøske økonomi ud på så dybt vand, at man nu er nødt til at gribe ind over for det private erhvervsliv på Færøerne og indføre en så skrap styring, at det virkelig kan komme til at volde vanskeligheder.

Jeg var sammen med nogle færøske socialdemokratiske lagtingsmedlemmer her for nylig, og de sagde: Vi har jo nået vores politiske mål. Nu kan vi styre det færøske erhvervsliv.

[Kent Kirk]

Vi har nået det ved at køre den færøske økonomi ned i afgrunden.

Vi kan se nogle paralleller til den regering, vi har i dag i Danmark. Hvis den regering får 11 år mere, risikerer vi, at dansk økonomi ikke længere har kreditværdighed, og så kan den socialdemokratiske regering begynde at styre det danske erhvervsliv, for så bliver man nødt til at lave det ene kriseindgreb efter det andet over for dansk erhvervsliv. Det er derfor, vi er bekymrede. Vi er bekymrede for Færøerne, men vi er så sandelig også bekymrede for Danmark.

Formanden:

Men det er en ganske anden diskussion. Der er en naturlig grænse både for, hvor længe man kan blive ved med at udveksle korte bemærkninger med hinanden, og hvor langt uden for emnet man kan tillade sig at gå.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Det er stadig væk i anledning af finansministerens bemærkning om, at der jo ikke er nogen risiko for, at de danske skatteydere kan komme til at hæfte for disse garantier, lån osv. I den sammenhæng synes jeg faktisk, at den nuværende justitsminister, tidligere ordfører i sagen, hr. Erling Olsen var langt mere ærlig, da han under debatten om de første 500 mio. kr. den 27. oktober 1992 sagde (Folketingstidende 1992-93, sp. 727):

»Vi accepterer, at der er en risiko for, at vi kan komme i den situation, at statsgarantien skal indfries.«

Det er rene ord for pengene. Hvorfor vil finansministeren ikke sige det samme i dag, nemlig at de danske skatteydere meget vel kan komme i den situation, at de skal hæfte for gælden.

Endvidere var hr. Kent Kirk jo heroppe at føre sig frem. Det er der selvfølgelig også nogle gange god grund til, men hr. Kent Kirk glemmer jo, at i de sidste 10 år minus 8 måneder har hr. Kent Kirks søsterparti, Folkeflokket, været en del af regeringsgrundlaget, og man har oven i købet haft hr. Sundstein som finansminister og statsminister – eller hvad det hedder deroppe – og derfor bærer Det Konservative Folkepartis søsterparti på Færøerne et tungt medansvar for, at man er nået dertil, hvor man er i dag.

Men tilbage til det, det drejer sig om. Hr. Kent Kirk havde ret i den betragtning, at Socialdemokraterne, socialisterne, har nået deres mål, for de privatiseringer, som man altså har afvist at stille som krav, men som IMF har anbefalet, bliver ikke gennemført. Det går lige præcis den modsatte vej. I øjeblikket er det sådan, at hospitalsvæsenet på Færøerne konkurrerer med private på vaskerier, produktion af mad osv., skolerne konkurrerer, de tilbyder forskellige ting inden for det private område, og det samme gælder fragtvirksomhed, så det er antiprivatisering, så det klodser, på Færøerne i disse måneder.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Finansministeren anbefalede mig at kigge på den finansieringsfond, jeg ganske rigtigt selv i min ministertid har været med til at nedsætte og til at vælge formand for. Det vil jeg gerne, og det har jeg allerede gjort, men sagen er, at selv om man har været med til at nedsætte en sådan fond, er det ikke sikkert, at alle de forslag, der kommer fra fonden, er rigtige og gode forslag. Det er ikke således, at fordi man har udvalgt nogle folk, er man forpligtet for tid og evighed til at være enig med dem, og jeg er ikke enig i, at det er godt for et erhvervsliv at blive monopoliseret, det vil jeg gerne slå fast, og det er også et konservativt standpunkt.

Dernæst nævnte finansministeren, at den tidligere regering indgik en aftale vedrørende undergrunden uden forudgående orientering af de øvrige partier i Folketinget. Det er ikke rigtigt. Den aftale blev ikke indgået, inden Folketingets partier var orienteret om det, og aftalen blev, da den blev indgået efter orienteringen af partierne, indgået under forbehold af partiernes godkendelse.

Et sådant forbehold har jeg ikke set i den aftale, finansministeren har indgået med Færøerne.

(Kort bemærkning).

Svend Heiselberg (V):

Finansministeren forsøgte at gengive min udtalelse på en sådan måde, at man kunne opfatte det, som om vi var imod at hjælpe Færøerne.

[Svend Heiselberg]

Jeg præciserer, at vi naturligvis er interesseret i, at der findes en varig løsning på Færøernes problemer, og jeg pointerer, at vi har et rigsfællesskab med Færøerne, og det vil vi naturligvis leve op til.

Det, vi er utilfredse med, er bl.a., at hvordan den varige løsning skulle være, har vi ikke rigtig haft mulighed for at være med til at diskutere, og det er det, vi gerne vil, inden vi skal lægge ryg til det, regeringen kommer med her.

Det er jo meget flot, når finansministeren siger, at det er regeringens ansvar, men – tilføjer finansministeren – på forventet efterbevilling. De, der skal give den forventede efterbevilling, tager jo også et medansvar. Det er den, vi gerne vil have indflydelse på.

(Kort bemærkning).

Kent Kirk (KF):

Til hr. Kim Behnke: Når jeg har ønsket at kommentere situationen på Færøerne, er det, fordi jeg finder, at det er dybt alvorligt for det færøske folk, som arbejder ihærdigt og har gjort det igennem mange år, at det er bragt i den situation, som det er.

Jeg har ikke glemt, at Folket flokken har dannet regering sammen med Socialdemokratiet på Færøerne. Det viser, hvor galt det kan gå, når man går i regering med Socialdemokratiet. Så har man ikke magten til at forhindre, at tingene går skævt, og det kan måske være en lære her i Danmark også.

(Kort bemærkning).

Poul Nielson (S):

Jeg opfatter ikke denne diskussion som værende primært rettet mod spørgsmål om fremtidige regeringsdannelse i Danmark, men skal kort kommentere fru Anne Birgitte Lundholts bemærkninger om forløbet sidste efterår af sagen om overførelsen af undergrunden.

Det kom som et lyn fra en klar himmel med en pressemeddelelse, og dermed var terningerne de facto kastet; statsminister Schlüter havde et forbehold med hensyn til orientering af partierne, men der var også fra andre partier end Socialdemokratiet stærk kritik af den procedure, regeringen havde valgt, fordi den i realiteten stillede de øvrige partier over for et fait accompli i sagen, og til trods for vores anstrengelser for at få forskellige modifikationer ind i

hele måden, sagerne blev klaret på, lykkedes det altså ikke.

Det er realiteten i den sag, som jeg godt kan forstå får Venstre til nu at sige, at vi måske skulle se på det igen.

Formanden:

Fru Kirsten Jacobsen for en kort bemærkning. Undskyld, det er et indlæg i anden omgang. Jamen det er fuldstændig i orden, man kan gerne få ordet i den rækkefølge, man vil, under forudsætning af at jeg er opmærksom på det.

(Kort bemærkning).

Anne Birgitte Lundholt (KF):

Undskyld, hr. formand. Jeg troede, at formanden havde set min markering.

Blot til hr. Poul Nielsons bemærkninger, selv om det ikke er en debat om undergrunden:

Hr. Poul Nielson er vel udmærket klar over, at en af de første ting, den nuværende statsminister, daværende formand for Socialdemokratiet, hr. Nyrup Rasmussen, så vidt jeg erindrer, gjorde, da han tiltrådte som formand, var at udsende en pressemeddelelse i fællesskab med, jeg tror, det var hr. Atli Dam, om, at Socialdemokratiet ønskede den færøske undergrund overført til Færøerne.

Jeg er godt klar over, at hr. Poul Nielson var imod pressemeddelelsen dengang, og jeg er selvfølgelig ked af, at hr. Poul Nielson åbenbart ikke er blevet orienteret om de henvendelser, der kom fra den daværende regering til Socialdemokratiet. Men jeg er glad for, at hr. Poul Nielson bekræfter, at aftalen blev indgået under forbehold af partiernes godkendelse.

Formanden:

Fru Kirsten Jacobsen i anden omgang.

Kirsten Jacobsen (FP):

Når man har deltaget i og hørt på debatten i dag, kan man være ked af én ting, og det er, at formentlig kun en meget lille del af medlemmerne af Det Politisk-Økonomiske Udvalg, af ordførerne, har gjort sig den ulejlighed at rejse til Færøerne og ved selvsyn se, hvordan forholdene er.

[Kirsten Jacobsen]

Det fremgår af indlæggene, at de er bygget på partiernes holdninger og på avislæsning, og jeg vil i hvert fald, når vi kommer til mødet i Det Politisk-Økonomiske Udvalg, foreslå, at Det Politisk-Økonomiske Udvalg så hurtigt som muligt rejser til Færøerne, så vi ikke, næste gang vi skal have den her debat, får nogle teoretiske indlæg, men at man i hvert fald ved, hvad det er, man siger enten ja eller nej til. Jeg kan love medlemmerne for, at man vil få anskuesesundervisning i, hvordan man ikke skal gøre.

Så tillader tiden i dag ikke, at vi stiller og får svar på alle de utrolig mange spørgsmål, der rejser sig i anledning af den enorme bevilling, finansministeren her søger Folketinget om. Dem vil Fremskridtspartiet sørge for at stille i udvalget. Jeg kan garantere for, at der skal blive nok af dem, og jeg håber, vi får seriøse svar. Vi har dårlig erfaring med antallet af Anders And-svar i forbindelse med Færøbevillingerne. De er legio. Jeg håber, at det med den nye regering er slut.

Fremskridtspartiet deler helt og fuldt – og det skal siges så tydeligt og så klart, som det kan – bekymringen for den almindelige færing. Men vi har intet, og jeg understreger: intet, tilovers for de magt- og selvglade politikere, hvad enten de tilhører Socialdemokratiet, Folkeflokken eller nu Republikanerne, som er årsag til, at den almindelige færing er bragt til tiggerstaven. Før vi får gjort op med det, før vi får stillet nogle krav, så vi kan få ændret på det, før får vi ikke hjulpet den almindelige færing.

Finansministeren (Lykketoft):

Jeg skal kun som min sidste bemærkning her i dag sige, regeringen intet som helst ønske har om at styre det færøske erhvervsliv eller monopolisere det. Det har vi lige så lidt et ønske om, som vi har det med hensyn til det danske erhvervsliv.

Regeringen har ikke tænkt sig at intervenere over for den måde, finansieringsfonden leder rekonstruktionen deroppe på. Vi har ikke udstukket nogen retningslinier, og det vil vi heller ikke gøre. Vi mener, vi er bedre tjent med, at det arbejde, der foregår under ledelse af Finansieringsfonden, går sin gang.

Jeg vil bare for en ordens skyld sige til hr. Kim Behnke, at jeg ikke har sagt, at der ikke er

nogen risiko knyttet til de lån, vi giver Færøerne. Naturligvis er der det, hvis det færøske erhvervsgrundlag fortsat skrumper, hvis fiskeriet ikke kommer på fode igen. Så er der en risiko, naturligvis. Men vores forudsætning er, at giver vi tid og de træffer de rigtige beslutninger, som de har forpligtet sig til deroppe, så kommer de på fode igen. Så er der ikke nogen skatteyderbetalt ekstraudgift i det finansieringsarrangement, der er lavet her.

Kim Behnke (FP):

Jeg synes, der er grund til at glæde sig over, at vi i det mindste har fået den debat for åbent tæppe, som vi har kunnet opleve i dag, i stedet for – hvad der var regeringens intention – at Folketingets Finansudvalg i løbet af 30-40 sekunder i går skulle have bevilget denne milliard, og så skulle der ikke være yderligere debat om den sag. Der er grund til at debattere det, der foregår på Færøerne.

Igennem mange, mange år blev der om de færøske forhold sendt rapporter til Danmark, som ganske klart tilkendegav, at der var ved at være noget galt. Men der var ingen, der reagerede på det, for vi kunne ikke rigtig fra dansk side tillade os at være så uforskammede at stille spørgsmål om, hvad der foregik deroppe, for det var vort broderfolk, og det kan man ikke være bekendt. Det kunne man, og det burde man have gjort.

Så er vores egen rigsrevision gået ind i sagen og har afgivet hele to rapporter, og det er chokerende læsning, så chokerende, at selv Rigsrevisionen, der ellers er vant til at se lidt af hvert her i Danmark, forfærdes over forholdene.

Rigsrevisionen skriver f.eks. om, at de, da de i juli 1992 var på Færøerne og bad om at få en edb-udskrift af de verserende sager i socialforvaltningen, fik det svar, at den medarbejder, der stod for det, var fraværende. Rigsrevisionen har så opdaget, at det var mildest talt en meget mild underdrivelse, da sandheden var den, at vedkommende edb-chef, som i øvrigt slet ikke var uddannet i edb, sad væretægtsfængslet for svindel i millionklassen. Uanset om vedkommende nu havde edb-uddannelse eller ej, havde vedkommende altså formået at bruge systemet til i perioden fra april 1985 til juli 1992 at overføre 1,7 mio. kr. fra socialvæsenets konto til sin egen bankkonto. Så helt uden indsigt i edb har vedkommende ikke været.

[Klm Behnke]

Vores egen rigsrevision kan slet ikke finde ord for den slags ting, som man har konstateret på Færøerne, og derfor kan jeg støtte fru Kirsten Jacobsens ønske om, at Folketingets Politisk-Økonomiske Udvalg rejser til Færøerne og ved selvsyn ser, hvad der finder sted.

Så siger finansministeren, at man ikke har mulighed for at bestemme, hvad Investeringsfonden af 1992 foretager sig. Jeg forstår det som en afstandtagen fra det, jeg har citeret tidligere, nemlig planen om, at »al industri på fastlandet« skal underlægges denne.

Det er fuldstændig statsmonopolisering. Men vil finansministeren, regeringen, så ikke meddele det til de danske repræsentanter, så de ikke bare sidder og handler på egne vegne åbenbart? De har vel endda flertal og altså mulighed for at nedstemme den plan, der går ud på, at det offentlige på Færøerne skal overtage »al industri på fastlandet«.

Med hensyn til det kommende udvalgsarbejde: Jamen der bliver nok at tage fat på. Uanset hvor hurtigt den her sag nu skal gå, må vi bede om, at vi ikke bliver udsat for – hvad vi har været før, nemlig sidste oktober – at de svar, der kommer på spørgsmålene, enten er på færøsk eller på engelsk. Vi må bede om, at svarene er på dansk. Så må man i Statsministeriet og Finansministeriet sørge for i givet fald at have folk parat, der er i stand til at oversætte fra færøsk og engelsk til dansk. Dansk er forhandlingssproget og det sprog, vi bruger i det danske Folketing, og derfor må det være et krav, vi kan få honoreret.

Men det korte af det lange er, at denne debat viste, at der var behov for at få sagen i folketingsalen og ikke blot ekspederet på 30 sekunder i går eftermiddags.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslut-

ning henvises til Det Politisk-Økonomiske Udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det Udenrigspolitiske Nævn (16/6 93):

Udtræder: Pia Kjærsgaard (FP)

Nyt medl.: Annette Just (FP)

Udtræder: Annette Just (FP)

Ny stedf.: Pia Kjærsgaard (FP)

Udtræder: Lone Dybkjær (RV)

Nyt medl.: Ebbe Lundgaard (RV)

Erhvervsudvalget (16/6 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Nyt medl.: Jacob Buksti (S)

Finansudvalget (16/6 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Nyt medl.: Jacob Buksti (S)

Forskningsudvalget (16/6 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Ny stedf.: Jacob Buksti (S)

Valutaudvalget (16/6 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Nyt medl.: Jacob Buksti (S)

Skatteudvalget (16/6 93):

Udtræder: Pia Gjellerup (S)

Ny stedf.: Jacob Buksti (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 18. juni 1993, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Mødet hævet kl. 12.47